

სარჩვევო სისტემების განვითარების,
რეფორმებისა და სწავლების
ცენტრი

სასჯელადსრულების სისტემის თანამშრომლების დამხმარე სახელმძღვანელო

ხმის მიცემის უფლების მეორე ვატიმრების არჩევნებში
მონაწილეობის უფლება და ნების თავისუფალი გამოვლენა
უზრუნველყოფილია საქართველოს კონსტიტუციით (მუხლი 28)

სარჩევი

თავი 1. ზოგადი ნაწილი	3
1.1. არჩევნებში მონაწილეობის უფლება	3
აქტიური საარჩევნო უფლება.....	3
ამომრჩეველთა სპეციალური სიის ფორმირების წესი	4
1.2. ხმის მიცემის უფლების მქონე პატიმრების ინფორმირება	5
ხმის მიცემის უფლების მქონე პატიმრების ინფორმირების წესი და პირობები.....	5
სააგიტაციო მასალებისა და ინფორმაციის განთავსება	7
1.3. საარჩევნო უბნის შექმნა პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში	8
საარჩევნო უბნის შექმნა.....	8
საუბნო საარჩევნო კომისიის დაკომპლექტება.....	9
საუბნო საარჩევნო კომისიის სხდომაზე დასწრების უფლების მქონე პირები	9
1.4. პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში შესვლის წესი	10
პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში შესვლის უფლება.....	10
პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში შესვლის წესი.....	11
1.5. საარჩევნო დოკუმენტაციის მიღება და კენჭისყრის შენობის მოწყობა	13

თავი 2. კენჭისყრის დღე	16
2.1. საარჩევნო უბნის გახსნა და კენჭისყრამდე ჩასატარებელი პროცედურები	16
საარჩევნო უბნის გახსნა	16
კენჭისყრის შენობაში ყოფნის უფლების მქონე პირები	16
დამკვირვებლის, საარჩევნო სუბიექტისა და მედიის წარმომადგენლის უფლებრივი მდგომარეობა....	17
საარჩევნო უბნის გახსნიდან კენჭისყრის დაწყებამდე ჩასატარებელი პროცედურები	18
2.2. კენჭისყრის პროცესი	21
კენჭისყრის ჩატარება.....	21
ხმის მიცემის უფლების მქონე პატიმრების საარჩევნო უბანზე გადაადგილების წესი	24
კენჭისყრის დღეს წესრიგის დაცვა კენჭისყრის შენობაში.....	24
გადასატანი საარჩევნო ყუთის მეშვეობით ხმის მიცემა	25
2.3. საარჩევნო უბნის დახურვა	26

1.1. არჩევნებში მონაწილეობის უფლება

აქტიური საარჩევნო უფლება

(საქართველოს კონსტიტუცია - მუხლი 28; საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 3.ა.გ)

საქართველოს ყველა მოქალაქეს, რომელსაც არჩევნების დღემდე შუესრულდა ან არჩევნების დღეს უსრულდება 18 წელი, უფლება აქვს მონაწილეობა მიიღოს არჩევნებში. არჩევნებში მონაწილეობის უფლება არ აქვს მოქალაქეს, რომელიც სასამართლომ ქმედუუნაროდ ცნო ან სასამართლოს განაჩენით იმყოფება პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში, გარდა იმ პირისა, რომელსაც ჩადენილი აქვს ნაკლებად მძიმე დანაშაული¹.

¹ ნაკლებად მძიმეა ისეთი განზრახი ან გაუფრთხილებლობითი დანაშაული, რომლის ჩადენისათვის სისხლის სამართლის კოდექსით გათვალისწინებული მაქსიმალური სასჯელი არ აღემატება ხუთი წლით თავისუფლების აღკვეთას *(საქართველოს სისხლის სამართლის კოდექსი - მუხლი 12.2)*

ამომრჩეველთა სპეციალური სიის ფორმირების წესი

(საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 32.1.გ; 32.3,5)

ამომრჩეველები, რომლებიც კენჭისყრის დღეს იმყოფებიან პატიმრობაში და სარგებლობენ ხმის მიცემის უფლებით, შესაბამის საოლქო საარჩევნო კომისიას შეჰყავს ამომრჩეველთა სპეციალურ სიაში. ამ პირთა სიას ადგენს სასჯელაღსრულების დაწესებულების ხელმძღვანელი და კენჭისყრის დღემდე არა უგვიანეს მე-6 დღისა (25 სექტემბერი) გადასცემს საოლქო საარჩევნო კომისიას.

საოლქო საარჩევნო კომისია ამომრჩეველთა სპეციალურ სიას ამტკიცებს კენჭისყრის დღემდე არა უგვიანეს მე-3 დღისა (28 სექტემბერი) და დაუყოვნებლივ გადასცემს შესაბამის საუბნო საარჩევნო კომისიას (პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში შექმნილ საუბნო საარჩევნო კომისიას ან საუბნო საარჩევნო კომისიას, რომლის საზღვრებშიც მდებარეობს პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულება და მასში არ იხსნება საარჩევნო უბანი).

ამომრჩეველთა სპეციალურ სიაში შეყვანილი ამომრჩეველი მონაწილეობს:

- ▶ როგორც მაჟორიტარული, ისე პროპორციული საარჩევნო სისტემით ჩატარებულ საქართველოს პარლამენტის არჩევნებში, თუ მისი ადგილსამყოფელი და რეგისტრაციის ადგილი ერთი და იმავე საარჩევნო ოლქის ტერიტორიაზეა;
- ▶ პროპორციული საარჩევნო სისტემით ჩატარებულ საქართველოს პარლამენტის არჩევნებში, თუ მისი ადგილსამყოფელი და რეგისტრაციის ადგილი სხვადასხვა საარჩევნო ოლქის ტერიტორიაზეა.

1.2. ხმის მიცემის უფლების მქონე პაციმრების ინფორმირება

ხმის მიცემის უფლების მქონე პაციმრების ინფორმირების წესი და პირობები

(საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის 2012 წლის 13 ივლისის განკარგულება №75/2012)

პაციმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში, სადაც ხმის მიცემის უფლების მქონე პაციმრები არიან მოთავსებულნი, უნდა განხორციელდეს პაციმრების ინფორმირება:

- ▶ კენჭისყრის დღის პროცედურებთან დაკავშირებით ბუკლეტებისა და ფლაიერების საშუალებით (კენჭისყრის ფარულობა, ბიულეტენების შევსების წესი, ხმის მიცემის წესი);
- ▶ არჩევნებში მონაწილე პარტიების/საარჩევნო ბლოკებისა და მათ მიერ პარტიულ სიებში წარდგენილ კანდიდატთა შესახებ (რიგითი ნომრები და პარტიული სიების შემადგენლობა);
- ▶ არჩევნებში მონაწილე საინიციატივო ჯგუფებისა და პარტიების/საარჩევნო ბლოკების მიერ წარდგენილ მაჟორიტარ კანდიდატთა შესახებ (რიგითი ნომრები და წარმდგენი სუბიექტები).

ინფორმაციის მიწოდების უზრუნველსაყოფად პაციმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში უნდა განთავსდეს საარჩევნო სუბიექტების ბეჭდვითი სააგიტაციო მასალები/საარჩევნო პლაკატები და საარჩევნო პროგრამები (ასეთის არსებობის შემთხვევაში).

პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებათა ადმინისტრაციებმა კენჭისყრის დღემდე 8 დღით ადრე (23 სექტემბერი) უნდა გამოყონ ადგილები ბეჭდვითი სააგიტაციო მასალების/ფლაიერების/ბუკლეტების განსათავსებლად.

ადგილები უნდა იყოს გამოყოფილი იმგვარად, რომ ყველა საარჩევნო სუბიექტს ჰქონდეს თანაბარი პირობები. კერძოდ, არჩევნებში დამოუკიდებლად მონაწილე თითოეული პარტიისა და საარჩევნო ბლოკისთვის უნდა გამოიყოს ადგილები თითო ცალი A3 და A4 ზომის ფორმატის სააგიტაციო მასალის განსათავსებლად, ხოლო თითოეული მაჟორიტარი კანდიდატისათვის - ერთი ცალი A3 ზომის ფორმატის სააგიტაციო მასალის განსათავსებლად.

გამოყოფილი ადგილები უნდა უზრუნველყოფდეს ინფორმაციის ხელმისაწვდომობას საარჩევნო უფლების მქონე ყველა პატიმრისთვის.

ყურადღება!

- ▶ პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულების ადმინისტრაციების მიერ ზემოაღნიშნული ვალდებულებების შესრულების კონტროლის განხორციელების მიზნით, იქმნება მონიტორინგის ჯგუფი, რომლის შემადგენლობა და უფლებამოსილება განისაზღვრება ცესკოს თავმჯდომარის ბრძანებით.
- ▶ პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებების ადმინისტრაციები ვალდებული არიან, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინებითა და დაცვით დაუშვან მათ მიერ დაქვემდებარებულ დაწესებულებებში მონიტორინგის ჯგუფის წევრები, მათთვის მინიჭებული უფლებამოსილებების განსახორციელებლად.

სააგიტაციო მასალებისა და ინფორმაციის განთავსება

(საქართველოს ცენტრალური საარჩევნო კომისიის 2012 წლის 13 ივლისის განკარგულება №75/2012)

პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში, **სადაც იხსნება საარჩევნო უბანი**, საარჩევნო სუბიექტებს სააგიტაციო მასალებისა და ინფორმაციის განთავსება შეუძლიათ ამ დაწესებულებებში შექმნილ საუბნო საარჩევნო კომისიებზე მასალების გადაცემის გზით. მასალების გადაცემა შესაძლებელია კენჭისყრამდე არა უადრეს მე-8 დღიდან (23 სექტემბერი).

ყურადღება!

საუბნო საარჩევნო კომისიებისათვის გადაცემული მასალების გამოყოფილ ადგილას განთავსებაზე პასუხისმგებლობა ეკისრება საუბნო საარჩევნო კომისიებს.

პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში, **სადაც საარჩევნო უბანი არ იხსნება**, საარჩევნო სუბიექტებს სააგიტაციო მასალებისა და ინფორმაციის განთავსება შეუძლიათ შესაბამის საოლქო საარჩევნო კომისიებზე მასალების გადაცემის გზით. მასალების გადაცემა შესაძლებელია კენჭისყრამდე არა უადრეს მე-8 დღიდან (23 სექტემბერი). სააგიტაციო მასალებისა და ინფორმაციის წარდგენიდან არა უგვიანეს მე-2 დღისა, საოლქო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე ან მის მიერ უფლებამოსილი პირი, პირადად განათავსებს მათ პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში გამოყოფილ ადგილებსა ან/და სტენდებზე.

ყურადღება!

საოლქო საარჩევნო კომისიებისათვის გადაცემული მასალების გამოყოფილ ადგილას განთავსებაზე პასუხისმგებლობა ეკისრება საოლქო საარჩევნო კომისიებს.

პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებების ადმინისტრაციები ვალდებული არიან, საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი მოთხოვნების გათვალისწინებითა და დაცვით დაუშვან მათ მიერ დაექვემდებარებულ დაწესებულებებში, შესაბამისი საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარეები/წევრები, მათთვის მინიჭებული უფლებამოსილებების განსახორციელებლად.

1.3. საარჩევნო უბნის შექმნა პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში

საარჩევნო უბნის შექმნა

(საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 23.4)

პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში, სადაც არიან საარჩევნო უფლების მქონე პატიმრები, კენჭისყრამდე არა უგვიანეს მე-15 დღისა (16 სექტემბერი) შეიძლება შეიქმნას საარჩევნო უბანი, რომელიც საოლქო საარჩევნო კომისიის განკარგულებით მიემაგრება მასთან არსებულ უახლოეს საარჩევნო უბანს.

საუბნო საარჩევნო კომისიის დაკომპლექტება

პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში შექმნილი საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრები აირჩევიან არჩევნების დღემდე არა უადრეს მე-10 (21 სექტემბერი) და არა უგვიანეს მე-9 დღისა (22 სექტემბერი) (*საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 23.4*)

საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრის უფლებამოსილება იწყება საუბნო საარჩევნო კომისიის პირველი შეკრების დღეს და წყდება შესაბამის საოლქო საარჩევნო კომისიაში კენჭისყრის შედეგების შემაჯამებელი ოქმის შედგენისთანავე. პირველი სხდომა იმართება კომისიის შექმნიდან არა უგვიანეს მე-3 დღისა (*საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 25.14; 25.21*).

საუბნო საარჩევნო კომისია შედგება 13 წევრისაგან (*საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 24.1*):

- ▶ 6 წევრს კონკურსის საფუძველზე ირჩევს საოლქო საარჩევნო კომისია;
- ▶ 7 წევრს ნიშნავენ პარტიები.

საუბნო საარჩევნო კომისიის სხდომაზე დასწრების უფლების მქონე პირები

(*საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 8.15*)

საუბნო საარჩევნო კომისიის სხდომა ღიაა. საუბნო საარჩევნო კომისიის სხდომაზე დასწრების უფლება აქვთ:

- ▶ ცესკოს და საოლქო საარჩევნო კომისიის წევრებს;

- ▶ ცესკოს და საოლქო საარჩევნო კომისიის წარმომადგენლებს;
- ▶ ცესკოს აპარატის თანამშრომლებს;
- ▶ შესაბამის საარჩევნო კომისიაში აკრედიტებულ მედიის წარმომადგენლებს;
- ▶ საარჩევნო სუბიექტების თითო წარმომადგენელს;
- ▶ ადგილობრივი დამკვირვებელი ორგანიზაციების თითო დამკვირვებელს;
- ▶ საერთაშორისო დამკვირვებელი ორგანიზაციების თითო დამკვირვებელს (თარჯიმანთან ერთად).

საუბნო საარჩევნო კომისიას უფლება აქვს წესრიგის დარღვევისა და კომისიის მუშაობისთვის ხელის შეშლის შემთხვევაში, წესრიგის დამრღვევი პირი გააძევოს სხდომის დარბაზიდან, რაც აღინიშნება სხდომის ოქმში.

1.4. პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში შესვლის წესი²

პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში შესვლის უფლება

პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში შესასვლელად საარჩევნო კომისიის წევრები, დამკვირვებლები, მედიის წარმომადგენლები, საარჩევნო სუბიექტის წარმომადგენლები და სხვა უფლებამოსილი პირები საჭიროებენ სპეციალურ საშვს (ერთჯერადი საშვი, რომელსაც ყოველი კონკრეტული შემთხვევისთვის გასცემს დაწესებულების დირექტორი, დირექტორის პირველი

² საქართველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა მინისტრის 2011 წლის 30 მაისის N97 ბრძანება

მოადგილე ან დირექტორის მოადგილე, ან მრავალჯერადი საშვი, რომელსაც გასცემს დაწესებულების დირექტორი). დაწესებულებაში შემსვლელი პირები გადიან დათვალერებას კანონმდებლობის შესაბამისად.

პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში შესვლის წესი

პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში შესვლისთვის საარჩევნო კომისიის წევრმა, დამკვირვებელმა, მედიის წარმომადგენელმა, საარჩევნო სუბიექტის წარმომადგენელმა და სხვა უფლებამოსილმა პირმა გამშვებ პუნქტზე გუშავს უნდა წარუდგინოს სპეციალური საშვი და პირადობის დამადასტურებელი დოკუმენტი (დოკუმენტაციის გადამოწმების შემდეგ, გუშავი იტოვებს პირადობის დამადასტურებელ დოკუმენტს).

გამშვებ დერეფანში პირების გაშვებისას გუშავი იცავს შემდეგ თანამიმდევრობას:

- ▶ აღებს დერეფანში შემავალ პირველ კარს, შეუშვებს გამშვებ დერეფანში პირს და კეტავს კარს;
- ▶ ამოწმებს საშვს და პირადობის დამადასტურებელ საბუთს, რწმუნდება მათ სისწორესა და კუთვნილებაში წარმდგენი პირის მიმართ;
- ▶ სთავაზობს პირს, საარჩევნო კანონმდებლობით გათვალისწინებული ნივთების/დოკუმენტაციის გარდა, სპეციალურად გამოყოფილ ადგილზე დატოვოს ჩანთა, პორტფელი, ფული, მობილური ტელეფონი, და სხვა ნივთები, აღებს მეორე კარს, ატარებს მოსულ პირს და კეტავს კარს.

ყურადღება!

დაუშვებელია გამშვებ დერეფანში სამ პირზე მეტის ყოფნა, დაწესებულებიდან გამომსვლელი და დაწესებულებაში შემსვლელი პირების ერთად ყოფნა, აგრეთვე ბრალდებულთა/მსჯავრდებულთა და სხვა პირების ერთდროული გაშვება, გარდა იმ შემთხვევებისა, როდესაც პატიმარს ახლავს დაწესებულების ადმინისტრაციის წარმომადგენელი.

პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულების დატოვებისას გუშაგი საარჩევნო კომისიის წევრს, დამკვირვებელს, მედიის წარმომადგენელს, საარჩევნო სუბიექტის წარმომადგენელს და სხვა უფლებამოსილ პირს უბრუნებს პირადობის დამადასტურებელ დოკუმენტს (იმ შემთხვევაში, თუ პირი დაწესებულებაში იმყოფება ერთჯერადი საშვით, საშვი გადაეცემა გუშაგს).

თუ არსებობს დასაბუთებული ვარაუდი, რომ პირს, რომელიც საკონტროლო-გამშვებ პუნქტში გადის, განზრახული აქვს შეიტანოს დაწესებულებაში აკრძალული ნივთები, ნივთიერებები და საკვები პროდუქტები ან გაიტანოს დაწესებულებიდან არაკანონიერად შეძენილი მატერიალური ფასეულობები, დაწესებულების წარმომადგენელი ამ პირს განუცხადებს, რომ მას შესვლის/გამოსვლის უფლება მიეცემა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ იგი თანხმობას განაცხადებს მისი კუთვნილი ნივთებისა და ტანსაცმლის შემოწმებაზე.

შემოწმების შედეგად გადამალული საგნების, ნაკეთობების ან ნივთიერებების აღმოჩენისას ოპერატიული მორიგისა და უსაფრთხოების განყოფილების თანამშრომლის მიერ პირი იქნება

დროებით შეჩერებული, რაზეც დაუყოვნებლივ ეცნობება სასჯელაღსრულების დეპარტამენტს და შესაბამის საგამომიებო ორგანოს საგამომიებო მოქმედების ჩასატარებლად.

1.5. საარჩევნო დოკუმენტაციის მიღება და კენჭისყრის შენობის მოწყობა

პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში შექმნილი საუბნო საარჩევნო კომისია, კენჭისყრის მზადებისა და ჩატარების მიზნით, საოლქო საარჩევნო კომისიიდან იღებს:

საარჩევნო დოკუმენტაციას

- ▶ ამომრჩეველთა სპეციალურ სიას;
- ▶ საარჩევნო ბიულეტენების ბლოკნოტებს;
- ▶ სპეციალურ კონვერტებს;
- ▶ კენჭისყრის დღის ჩანაწერთა წიგნს;
- ▶ საკონტროლო ფურცლებს;
- ▶ სადემონსტრაციო ოქმებს;

საარჩევნო ინვენტარს

- ▶ საარჩევნო ყუთ(ებ)ს;
- ▶ საარჩევნო ყუთების ლუქებს;
- ▶ კენჭისყრის კაბინებს;
- ▶ საუბნო საარჩევნო კომისიის სპეციალურ ბეჭედს;

- ▶ რეგისტრატორების ბეჭდებს;
- ▶ სამელნე ბალიშებს;
- ▶ რეგისტრატორების სახაზავებს;
- ▶ საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრთა სპეციალურ ფორმებს;

სხვა საარჩევნო მასალას

- ▶ საარჩევნო სუბიექტების სიას;
- ▶ საარჩევნო ბიულეტენის შევსების ინსტრუქციას;
- ▶ ამონარიდს კანონიდან, თუ რა შემთხვევაშია ბიულეტენი ბათილი;
- ▶ საარჩევნო დოკუმენტაციის შესაფუთ კონვერტებს.

კენჭისყრის პროცედურების ჩასატარებლად საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრები ვალდებული არიან კანონით დადგენილი წესების დაცვით, კენჭისყრამდე არა უგვიანეს ერთი დღისა, პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში მოაწყონ კენჭისყრის შენობა.

საუბნო საარჩევნო კომისიამ უნდა მოაწყოს:

(საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 58.4.ა-გ)

- ▶ ამომრჩეველთა სარეგისტრაციო მაგიდები, ერთი სარეგისტრაციო მაგიდა ყოველ 300 ამომრჩეველზე *(საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 61.2.ე.ბ)*;
- ▶ ფარული კენჭისყრის კაბინები (ერთი კაბინა ყოველ 500 ამომრჩეველზე). კაბინის ერთი მხარე ღია უნდა იყოს ნახევრამდე, ხოლო ზედა ნახევარი ფარდით დაფარული. ფარული კენჭისყრის

კაბინაში უნდა იყოს საწერი კალამი, ამონარიდი კანონიდან, თუ რა შემთხვევაშია ბიულეტენი ბათილი;

- ▶ სპეციალური კონვერტების მაგიდა (უნდა იდგეს საარჩევნო ყუთთან ახლოს);
- ▶ აწყობილი საარჩევნო ყუთები (დალუქვის გარეშე).

კენჭისყრის შენობაში გამჭვირვალე საარჩევნო ყუთი თვალსაჩინო ადგილზე მოთავსებული უნდა იყოს ისე, რომ ამომრჩეველი დაუბრკოლებლად მივიდეს მასთან და კონვერტის ჩაშვების შემდეგ დაუყოვნებლივ დატოვოს საარჩევნო უბანი.

საარჩევნო უბანში თვალსაჩინო ადგილას გამოკრული უნდა იყოს:

(საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 58.4.დ; 58.5)

- ▶ ამომრჩეველთა სია;
- ▶ არჩევნებში მონაწილე კანდიდატების სია (პარტიული სიები, მაჟორიტარ კანდიდატთა სიები);
- ▶ ცესკოს მიერ დადგენილი საარჩევნო ბიულეტენების შევსების წესი;
- ▶ ამონარიდი კანონიდან, თუ რა შემთხვევაშია ბიულეტენი ბათილი;
- ▶ კენჭისყრის შედეგების სადემონსტრაციო ოქმები.

2.1. საარჩევნო უბნის გახსნა და კენჭისყრამდე ჩასატარებელი პროცედურები

საარჩევნო უბნის გახსნა

პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში შექმნილი საარჩევნო უბანი იხსნება კენჭისყრის დღის (1 ოქტომბერი) 7 საათზე. საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრები ვალდებული არიან კენჭისყრის დღის განმავლობაში ატარონ მათთვის განკუთვნილი სპეციალური ფორმები.

კენჭისყრის შენობაში ყოფნის უფლების მქონე პირები

(საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 8.16; მუხლი 39.3,6; მუხლი 42.5; მუხლი 44.5)

კენჭისყრის შენობაში ყოფნის უფლება აქვთ:

- ▶ საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრებს;
- ▶ ზემდგომი საარჩევნო კომისიის წევრებს/წარმომადგენლებს;
- ▶ საარჩევნო სუბიექტების წარმომადგენლებს (ერთი და იმავე საარჩევნო სუბიექტის არაუმეტეს 1 წარმომადგენელს);

- ▶ რეგისტრირებული ადგილობრივი დამკვირვებელი ორგანიზაციის დამკვირვებლებს (ერთი და იმავე ადგილობრივი დამკვირვებელი ორგანიზაციის არაუმეტეს 1 დამკვირვებელს);
- ▶ რეგისტრირებული საერთაშორისო ორგანიზაციის დამკვირვებლებს (ერთი და იმავე საერთაშორისო ორგანიზაციის არაუმეტეს 2 დამკვირვებელს (დამატებით შესაძლოა ახლდეს თარჯიმანი);
- ▶ მედიის აკრედიტებულ წარმომადგენლებს (პრესისა და მასობრივი ინფორმაციის ერთი და იმავე საშუალების არაუმეტეს 3 წარმომადგენელს).

ყურადღება!

კენჭისყრის შენობაში ყოფნის უფლების მქონე ყველა პირს აუცილებლად უნდა ეკეთოს მისი ვინაობისა და სტატუსის დამადასტურებელი სამკერდე ნიშანი (საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 8.17).

დამკვირვებლის, საარჩევნო სუბიექტისა და მედიის წარმომადგენლის უფლებრივი მდგომარეობა

(საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 41)

დამკვირვებელს და საარჩევნო სუბიექტის წარმომადგენელს **უფლება აქვს:**

- ▶ კენჭისყრის დღეს ნებისმიერ დროს იმყოფებოდეს კენჭისყრის შენობაში, შეუზღუდავად გადაადგილდეს საარჩევნო უბნის ტერიტორიაზე და თავისუფლად, დაუბრკოლებლად დააკვირდეს კენჭისყრის პროცესის ყველა ეტაპს ნებისმიერი ადგილიდან;

- ▶ კენჭისყრის დღის ნებისმიერ დროს შეენაცვლოს თავისი წარმდგენი ორგანიზაციის სხვა რეგისტრირებულ წარმომადგენელს.

დამკვირვებელს, საარჩევნო სუბიექტისა და მედიის წარმომადგენელს **უფლება არ აქვს:**

- ▶ ჩაერიოს საარჩევნო კომისიის ფუნქციებსა და საქმიანობაში;
- ▶ გავლენა მოახდინოს ამომრჩეველთა ნების თავისუფალ გამოვლენაზე;
- ▶ აგიტაცია გაუწიოს ამომრჩეველს, რომელიმე საარჩევნო სუბიექტის სასარგებლოდ ან საწინააღმდეგოდ;
- ▶ ატაროს რომელიმე საარჩევნო სუბიექტის სიმბოლიკა და ნიშანი.

ყურადღება!

დაუშვებელია სპეციალური ნებართვის გარეშე აუდიო-ვიდეო და ფიქსაციის სხვა სახის ტექნიკის შეტანა. ბრალდებულის/მსჯავდრებულის ფოტო, ვიდეოგადაღება ან მასთან ინტერვიუს ჩაწერა შეიძლება მხოლოდ მისი წერილობითი თანხმობით (საერთოველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა მინისტრის 2011წლის 30 მაისის N97 ბრძანება).

საარჩევნო უბნის გახსნიდან კენჭისყრის დაწყებამდე ჩასატარებელი პროცედურები

(საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 61- 62)

საარჩევნო უბნის გახსნიდან კენჭისყრის დაწყებამდე პროცედურები ტარდება შემდეგი თანმიმდევრობით:

I

საარჩევნო უბნის გახსნისთანავე იხსნება კენჭისყრის დღის ჩანაწერთა წიგნი *(საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 61.2.ა).*

ჩანაწერთა წიგნში კომისიის მდივანს შეაქვს კენჭისყრის შენობაში მყოფი კომისიის ყველა წევრის სახელი და გვარი (მათი წარმდგენი სუბიექტის მითითებით) და კენჭისყრის შენობაში ყოფნის უფლების მქონე ყველა პირის მონაცემები (სახელი, გვარი, წარმდგენი ორგანიზაცია ან საარჩევნო სუბიექტი) და ხელმოწერით ამოწმებინებს მათ.

II

კომისიის თავმჯდომარე ხსნის დალუქულ პაკეტს და კომისიის ბეჭედს უკეთებს პირველ ნაკვეთურს *(საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 61.2.ბ).*

III

კომისიის თავმჯდომარე ატარებს წილისყრას ფუნქციათა გასანაწილებლად *(საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 61.2.გ.ე).*

საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრებს შორის გასანაწილებელი ფუნქციებია:

- ▶ ამომრჩეველთა ნაკადის მომწესრიგებელი;
- ▶ ამომრჩეველთა რეგისტრატორი (არანაკლებ ერთი რეგისტრატორი ყოველ 300 ამომრჩეველზე);
- ▶ საარჩევნო ყუთისა და სპეციალური კონვერტების ზედამხედველი;
- ▶ გადასატანი საარჩევნო ყუთის წამლები კომისიის 2 წევრი.

IV

საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე საარჩევნო უბანზე მყოფი საარჩევნო სუბიექტების წარმომადგენლებისაგან წილისყრით გამოავლენს არა უმეტეს 2 წარმომადგენელს, რომლებიც დააკვირდებიან საჩივრების რეგისტრაციის პროცესს (საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 61.5).

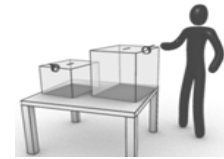
V

კომისიის თავმჯდომარე აცხადებს ამომრჩეველთა რაოდენობას სიების მიხედვით, მიღებული საარჩევნო ბიულეტენებისა და სპეციალური კონვერტების რაოდენობას (საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 61.6.ა-ბ).

VI

კომისიის თავმჯდომარე ამოწმებს და ინდივიდუალური ნომრის მქონე ლუქით ლუქავს ძირითად და გადასატან საარჩევნო ყუთებს (საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 61.6.გ).

VII

კომისიის თავმჯდომარე კომისიის წევრებს გადასცემს მათი ფუნქციების შესასრულებლად საჭირო მასალებს.

VIII

ივსება საკონტროლო ფურცელი (საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 61.10).

კენჭისყრის დაწყებამდე კომისიის თავმჯდომარე და მდივანი ავსებენ საკონტროლო ფურცლებს (გარდა პირველი ამომრჩეველის შესახებ მონაცემებისა). საუბნო საარჩევნო კომისიის ყველა დამსწრე წევრი ხელს აწერს საკონტროლო ფურცელს.

პირველი ამომრჩევლის მოსვლისას ამომრჩეველი გადის რეგისტრაციას, იღებს ბიულეტენს, რის შემდეგაც კომისიის მდივანს საკონტროლო ფურცელში შეაქვს პირველი ამომრჩევლის მონაცემები.

კომისიის თავმჯდომარე საკონტროლო ფურცლის ერთ ეგზემპლარს აგდებს ძირითად საარჩევნო ყუთში, მეორე ეგზემპლარს – გადასატან საარჩევნო ყუთში (არსებობის შემთხვევაში), ხოლო მესამე ეგზემპლარს ინახავს საარჩევნო ყუთებში არსებულ საკონტროლო ფურცლებთან შემდგომი შედარების მიზნით. საკონტროლო ფურცლის მონაცემები შეიტანება კენჭისყრის დღის ჩანაწერთა წიგნში.

2.2. კენჭისყრის პროცესი

კენჭისყრის ჩატარება

(საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 64,65)

კენჭისყრა ტარდება კენჭისყრის დღის (1 ოქტომბერი) 08:00 საათიდან 20:00 საათამდე. ხმის მიცემის პროცედურა ტარდება შემდეგი წესისა და თანმიმდევრობის დაცვით:

I ამომრჩეველთა ნაკადის მომწესრიგებელი:

- ▶ არეგულირებს საარჩევნო უბანში შემოსული ამომრჩევლების ნაკადს;
- ▶ სთხოვს ამომრჩეველს წარმოადგინოს საქართველოს მოქალაქის პირადობის მოწმობა/ID ბარათი, საქართველოს მოქალაქის პასპორტი;

- ▶ ამოწმებს, თუ რამდენი ამომრჩეველი დგას ამომრჩევლისთვის განკუთვნილ სარეგისტრაციო მაგიდასთან. თუ სარეგისტრაციო მაგიდასთან ორზე მეტი ამომრჩეველი დგას, დროებით აყოვნებს კენჭისყრის ოთახში მორიგი ამომრჩევლის შესვლას;
- ▶ მიუთითებს ამომრჩეველს, მივიდეს იმ სარეგისტრაციო მაგიდასთან, რომელსაც მიეკუთვნება ამომრჩეველთა სიაში მისი გვარის პირველი ასო.

II ამომრჩეველთა რეგისტრატორი:

- ▶ სთხოვს ამომრჩეველს, წარმოადგინოს საქართველოს მოქალაქის პირადობის მოწმობა/ID ბარათი ან საქართველოს მოქალაქის პასპორტი;
- ▶ აკეთებს ხელმოწერას ამომრჩეველთა სიის სათანადო გრაფაში, ხოლო შემდეგ ამომრჩეველი ხელმოწერით ადასტურებს საარჩევნო ბიულეტენ(ებ)ის მიღებას;
- ▶ საარჩევნო ბიულეტენ(ებ)ის გაცემისას ხელს აწერს მის (მათ) უკანა გვერდზე სათანადო გრაფაში და ბიულეტენ(ებ)ს ამოწმებს სპეციალური ბეჭდით.

III ამომრჩეველი:

შედის ფარული კენჭისყრის კაბინაში და ავსებს ბიულეტენ(ებ)ს.

ყურადღება!

- ▶ საარჩევნო ბიულეტენის შევსებისას აკრძალულია სხვა პირის დასწრება.
- ▶ თუ ამომრჩეველს არ შეუძლია დამოუკიდებლად შეავსოს საარჩევნო ბიულეტენი, მას უფლება აქვს, ფარული კენჭისყრის კაბინაში დასახმარებლად მიიწვიოს ნებისმიერი პირი, გარდა საარჩევნო კომისიის წევრისა, კანდიდატისა, საარჩევნო სუბიექტის წარმომადგენლისა და დამკვირვებლისა.

თუ ამომრჩეველს ან საუბნო საარჩევნო კომისიის წევრს გაუფუჭდა საარჩევნო ბიულეტენი ან სპეციალური კონვერტი, მათ ამის შესახებ უნდა აცნობონ კომისიის თავმჯდომარეს. კომისიის თავმჯდომარის დავალებით, რეგისტრატორი ვალდებულია ამომრჩეველს შეუცვალოს გაფუჭებული ბიულეტენი ახლით. კომისიის თავმჯდომარე გაფუჭებულ ბიულეტენს, ამომრჩევლის თანდასწრებით, ჩამოაჭრის კუთხეს, დააწერს „გაფუჭებულია“ და აწერს ხელს. კომისიის თავმჯდომარე გაფუჭებულ ბიულეტენს ინახავს ცალკე.

IV საარჩევნო ყუთისა და სპეციალური კონვერტების ზედამხედველი:

- ▶ ფარული კენჭისყრის კაბინიდან გამოსვლის შემდეგ მიუთითებს ამომრჩეველს აიღოს სპეციალური კონვერტი და მოათავსოს მასში ბიულეტენ(ებ)ი;
- ▶ მას შემდეგ, რაც დარწმუნდება, რომ ამომრჩეველს ხელში მხოლოდ ერთი

კონვერტი აქვს, ხსნის საარჩევნო ყუთის ჭრილს და მიუთითებს ამომრჩეველს მოათავსოს სპეციალური კონვერტი საარჩევნო ყუთში;

- ▶ მიუთითებს ამომრჩეველს დატოვოს საარჩევნო უბანი.

ხის მიცემის უფლების მქონე პატიმრების საარჩევნო უბანზე გადაადგილების წესი

პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულების ტერიტორიაზე არჩევნებში მონაწილეობის მიღების მიზნით ხის მიცემის უფლების მქონე პატიმრების საარჩევნო უბანზე გადაადგილება ხორციელდება მწყობრად, ადმინისტრაციის წარმომადგენლის თანხლებით (გადაადგილების დროს დაწესებულების შესაბამის თანამშრომელს უფლება აქვს უსაფრთხოების დაცვის მიზნით მოსთხოვოს მას ხელების ზურგს უკან დალაგება). პატიმარს ევალება დაიცვას წესრიგი, დაემორჩილოს სასჯელაღსრულების დაწესებულების ადმინისტრაციის წარმომადგენლის ან მასთან გათანაბრებული პირის კანონიერ მოთხოვნებს³.

კენჭისყრის დღეს წესრიგის დაცვა კენჭისყრის შენობაში

(საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 59)

კენჭისყრის დღეს კენჭისყრის შენობაში წესრიგის დაცვაზე პასუხისმგებელია საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე. საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარის მიერ, კენჭისყრის შენობაში

³ საქართველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა მინისტრის 2011 წლის 30 მაისის N97 ბრძანება

წესრიგის დაცვის მიზნით, მიღებულ გადაწყვეტილებათა შესრულება სავალდებულოა საარჩევნო კომისიის წევრებისათვის, კენჭისყრის შენობაში ყოფნის უფლების მქონე ყველა პირისა და ამომრჩევლისათვის.

საუბნო საარჩევნო კომისიას უფლება აქვს, კომისიის მუშაობისთვის ხელის შეშლისა და წესრიგის დარღვევის შემთხვევაში, წესრიგის დამრღვევი გაამკვოს კომისიის განთავსების შენობიდან. დამრღვევის გაძევების შემთხვევაში დგება შესაბამისი აქტი, რომელსაც ხელს აწერენ კომისიის თავმჯდომარე და წევრები.

კენჭისყრის დღეს პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულების ტერიტორიაზე მყოფი პირების უსაფრთხოებას უზრუნველყოფს პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულების უსაფრთხოების განყოფილება.

გადასატანი საარჩევნო ყუთის მეშვეობით ხმის მიცემა

გადასატანი საარჩევნო ყუთის მეშვეობით კენჭისყრის პროცედურა იწყება კენჭისყრის დღის 09:00 საათიდან და სრულდება 19:00 საათზე. კენჭისყრის დამთავრების შემდეგ დაუყოვნებლივ ილუქება საარჩევნო ყუთში სპეციალური კონვერტის ჩასაგდება ჭრილი. გადასატანი საარჩევნო ყუთი საარჩევნო უბანში უნდა დაბრუნდეს არა უგვიანეს 20 საათისა (*საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 66.1*).

კენჭისყრის შენობაში ყოფნის უფლების მქონე პირებს, სურვილისამებრ, უფლება აქვთ დააკვირდნენ გადასატანი საარჩევნო ყუთის მეშვეობით ხმის მიცემის პროცედურას.

საუბნო საარჩევნო კომისიის თავმჯდომარე გადასატანი საარჩევნო ყუთის თანმხლებ კომისიის წევრებს გადასცემს (*საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 66.3*):

- ▶ დალუქულ გადასატან საარჩევნო ყუთს, რომელშიც მოთავსებულია საკონტროლო ფურცელი;
- ▶ გადასატანი საარჩევნო ყუთის სიას;
- ▶ სპეციალურ კონვერტებს;
- ▶ ამომრჩეველთა რეგისტრატორის მიერ ხელმოწერითა და სპეციალური ბეჭდით დამოწმებულ საჭირო რაოდენობის საარჩევნო ბიულეტენებს.

2.3. საარჩევნო უბნის დახურვა

კენჭისყრის პროცედურა სრულდება და კენჭისყრის შენობა იკეტება 20:00 საათზე. პატიმრობის/თავისუფლების აღკვეთის დაწესებულებაში შექმნილ საუბნო საარჩევნო კომისიას შეუძლია კენჭისყრა დამთავრებულად გამოაცხადოს 20 საათამდე ნებისმიერ დროს, თუ კენჭისყრაში მონაწილეობა მიიღო ამომრჩეველთა სიაში შეყვანილმა ყველა ამომრჩეველმა.

კენჭისყრის დასრულების შემდეგ საუბნო საარჩევნო კომისია ლუქავს საარჩევნო ყუთის ჭრილს, ამომრჩეველთა სიას, გამოუყენებელ და გაფუჭებულ საარჩევნო ბიულეტენებს. საარჩევნო უბნის საარჩევნო ყუთი და საარჩევნო დოკუმენტაცია საუბნო საარჩევნო კომისიის უფლებამოსილი პირების მიერ დაუყოვნებლივ გადაეცემა საოლქო საარჩევნო კომისიის მიერ წინასწარ განსაზღვრულ საარჩევნო უბანს (*საარჩევნო კოდექსი - მუხლი 67.6*).

მომზადებულია საარქივო სისტემების განვითარების, რეფორმებისა და სწავლების ცენტრისა და სასწავლადსრულებისა და პრობაციის სასწავლო ცენტრის მიერ